

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 13 czerwca 2022 r.
(OR. fr, en)

9766/22

ECOFIN 555
UEM 159
SOC 350
EMPL 232
COMPET 453
ENV 554
EDUC 223
RECH 346
ENER 262
JAI 817
GENDER 95
ANTIDISCRIM 75
JEUN 106
SAN 351

NOTA

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Nr dok. Kom.: 9419/22 - COM(2022) 621 final

Dotyczy: Zalecenie dotyczące ZALECENIA RADY w sprawie polityki gospodarczej Niderlandów, zawierającego opinię Rady na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2022 r.

Delegacje otrzymują w załączeniu wspomniany wyżej projekt zalecenia Rady, w wersji zmienionej i uzgodnionej przez różne komitety Rady, oparty na wniosku Komisji COM(2022) 621 final.

ZALECENIE RADY

z dnia ...

**w sprawie polityki gospodarczej Niderlandów, zawierające opinię Rady
na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2022 r.**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych¹, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania², w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

¹ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

² Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241³, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia wsparcie finansowe na rzecz realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Przyczynia się on do odbudowy gospodarczej oraz wdrażania zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reform i inwestycji, których celem jest w szczególności promowanie zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększając jednocześnie odporność i potencjalny wzrost gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić stabilność finansów publicznych oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie. Maksymalny wkład finansowy dla każdego państwa członkowskiego w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zostanie zaktualizowany w czerwcu 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

- (2) W dniu 24 listopada 2021 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej na 2022 r. Należycie uwzględniono w niej Zobowiązanie społeczne z Porto, podpisane w dniu 7 maja 2021 r., do dalszego wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych, proklamowanego przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 25 marca 2022 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2022 r. W dniu 24 listopada 2021 r., na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym wskazała Niderlandy jako jedno z państw członkowskich, w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2022 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. W dniu 5 kwietnia 2022 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro⁴ („zalecenie dla strefy euro na 2022 r.”), a w dniu 14 marca 2022 r. – wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu.

⁴ Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C 153 z 7.4.2022, s. 1).

- (3) Inwazja Rosji na Ukrainę, która nastąpiła wkrótce po globalnej pandemii, znacząco zmieniła kontekst geopolityczny i gospodarczy. Skutki tej inwazji odczuwane przez gospodarki państw członkowskich to między innymi wyższe ceny energii, żywności i surowców oraz słabsze perspektywy wzrostu gospodarczego. Wyższe ceny energii stanowią duże obciążenie zwłaszcza dla gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, które doświadczają ubóstwa energetycznego lub są nim zagrożone, oraz dla przedsiębiorstw najbardziej podatnych na podwyżki cen energii. Unia doświadcza również bezprecedensowego napływu osób uciekających z Ukrainy. Skutki gospodarcze wynikające z prowadzonej przez Rosję wojny napastniczej w różnym stopniu odciskają się na poszczególnych państwach członkowskich. W tym kontekście w dniu 4 marca 2022 r. decyzją wykonawczą Rady (UE) 2022/382⁵ uruchomiono po raz pierwszy dyrektywę Rady 2001/55/WE⁶, przyznając wysiedleńcom z Ukrainy prawo do legalnego pobytu w Unii, a także dostęp do kształcenia i szkolenia, rynku pracy, opieki zdrowotnej, mieszkań i opieki społecznej.

⁵ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony (Dz.U. L 71 z 4.3.2022, s. 1).

⁶ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12).

- (4) Biorąc pod uwagę szybko zmieniającą się sytuację gospodarczą i geopolityczną, europejski semestr ponownie służy do zakrojonej na szeroką skalę koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w 2022 r., ewoluując jednocześnie zgodnie z wymogami dotyczącymi wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, jak opisano w rocznej analizie zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2022 r. Realizacja przyjętych planów odbudowy i zwiększania odporności jest istotna dla realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia krajowe, wydane w cyklach europejskiego semestru w latach 2019 i 2020, lub znaczną część tych zaleceń. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019 i 2020 pozostają aktualne również w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241, obok wszelkich innych zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych do dnia przedłożenia takich uzupełnionych, zaktualizowanych lub zmodyfikowanych planów odbudowy i zwiększania odporności.
- (5) Ogólna klauzula wyjścia przewidziana w pakcie stabilności i wzrostu została uruchomiona w marcu 2020 r. W swoim komunikacie z dnia 3 marca 2021 r., zatytułowanym „Rok od wybuchu pandemii COVID-19: działania z zakresu polityki fiskalnej”, Komisja przedstawiła swoją opinię, z której wynika, że decyzję w sprawie dezaktywacji ogólnej klauzuli wyjścia lub dalszego jej stosowania należy podejmować w ramach oceny ogólnej stanu gospodarki, przy czym jednym z kluczowych kryteriów ilościowych powinien być poziom aktywności gospodarczej w Unii lub w strefie euro w porównaniu z poziomami sprzed kryzysu (na koniec 2019 r.). Zwiększona niepewność i poważne ryzyko pogorszenia się perspektyw gospodarczych w związku z wojną w Europie, bezprecedensowe podwyżki cen energii i utrzymujące się zakłócenia w łańcuchach dostaw uzasadniają przedłużenie na 2023 r. ogólnej klauzuli wyjścia przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu.

- (6) Zgodnie z podejściem przyjętym w zaleceniu Rady z dnia 18 czerwca 2021 r.⁷, zawierającym opinię Rady na temat programu stabilności Niderlandów na 2021 r., ogólny kurs polityki fiskalnej jest obecnie najlepiej mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z wyłączeniem tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19), ale z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, w stosunku do średniookresowego potencjalnego wzrostu⁸. Wykraczając poza ogólny kurs polityki fiskalnej, aby ocenić, czy krajowa polityka fiskalna ma ostrożny charakter, a jej struktura sprzyja trwałej odbudowie gospodarczej zgodnej z celami zielonej i cyfrowej transformacji, należy zwrócić uwagę także na zmiany bieżących wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z wyłączeniem tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19) i inwestycji finansowanych z zasobów krajowych⁹.

⁷ Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2021 r. (Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 88).

⁸ Szacunki dotyczące kursu polityki fiskalnej i jego elementów zawarte w niniejszym zaleceniu są szacunkami Komisji opartymi na założeniach leżących u podstaw prognozy Komisji z wiosny 2022 r. Szacunki Komisji dotyczące średniookresowego potencjalnego wzrostu nie uwzględniają pozytywnego wpływu reform, które są częścią planu odbudowy i zwiększania odporności i mogą pobudzić potencjalny wzrost.

⁹ Niefinansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ani innych funduszy unijnych.

- (7) W dniu 2 marca 2022 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający ogólne wytyczne dotyczące polityki fiskalnej w 2023 r. (zwane dalej „wytycznymi fiskalnymi”), aby wesprzeć państwa członkowskie w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a tym samym wzmocnić koordynację polityki. Opierając się na perspektywach makroekonomicznych w prognozie z zimy 2022 r., Komisja zwróciła uwagę, że w 2023 r. stosowne wydawałoby się przejście od ogółem wspierającego kursu polityki fiskalnej w latach 2020–2022 do zasadniczo neutralnego ogólnego kursu polityki fiskalnej, przy jednoczesnym zachowaniu gotowości do reagowania na zmieniającą się sytuację gospodarczą. Komisja stwierdziła, że zalecenia fiskalne na 2023 r. nadal powinny być różne dla poszczególnych państw członkowskich i uwzględniać potencjalne efekty zewnętrzne dla innych krajów. Komisja wezwała państwa członkowskie do uwzględnienia wytycznych w ich programach stabilności i konwergencji. Komisja zobowiązała się, że będzie ściśle monitorować sytuację gospodarczą i w razie potrzeby dostosuje swoje wytyczne polityczne, najpóźniej pod koniec maja 2022 r. w wiosennym pakiecie europejskiego semestru.
- (8) W odniesieniu do wytycznych fiskalnych zalecenia fiskalne na 2023 r. biorą pod uwagę gorsze perspektywy gospodarcze, zwiększoną niepewność i dalsze ryzyko pogorszenia się koniunktury oraz wyższą inflację, niż zakładano w prognozie Komisji z zimy 2022 r. W związku z powyższym działania fiskalne muszą mieć na celu rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, a także zachowanie siły nabywczej gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, tak aby złagodzić skutki podwyżek cen energii i pomóc ograniczyć presję inflacyjną wynikającą z efektów drugiej rundy za pomocą ukierunkowanych i tymczasowych środków. Polityka fiskalna musi pozostać elastyczna, aby można było ją dostosować do szybko zmieniających się okoliczności, w tym wyzwań, jakie pojawiają się w zakresie obrony i bezpieczeństwa w związku z prowadzoną przez Rosję wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, oraz musi być zróżnicowana w poszczególnych państwach członkowskich w zależności od ich sytuacji fiskalnej i gospodarczej, w tym ich narażenia na kryzys i napływu wysiedleńców z Ukrainy.

- (9) W dniu 29 kwietnia 2022 r. Niderlandy przedłożyły swój program stabilności na 2022 r., zgodnie z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. Niderlandy nie przedłożyły dotąd krajowego programu reform, ponieważ będzie on częścią planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (10) W dniu 23 maja 2022 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Niderlandów 2022. Oceniono w nim postępy Niderlandów w uwzględnianiu stosownych zaleceń dla tego kraju, przyjętych przez Radę w latach 2019, 2020 i 2021, a także w działaniu wobec nowych i pojawiających się wyzwań, m.in. wynikających z rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Oceniono w nim również postępy Niderlandów we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (11) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Niderlandów na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 i opublikowała jej wyniki w dniu 23 maja 2022 r. Komisja stwierdziła, że Niderlandy borykają się z zakłóceniami równowagi makroekonomicznej. Podatność na zagrożenia wiąże się w szczególności z wysokim zadłużeniem sektora prywatnego oraz dużą nadwyżką obrotów bieżących, które to kwestie mają znaczenie transgraniczne.

- (12) W swoim zaleceniu z dnia 20 lipca 2020 r.¹⁰ Rada zaleciła Niderlandom przyjęcie w 2020 i 2021 r. wszelkich środków, zgodnie z ogólną klauzulą wyjścia, niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii COVID-19, wspomżenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy. Ponadto zaleciła Niderlandom – gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – prowadzenie polityk fiskalnych mających na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie i zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. W 2021 r., według danych zweryfikowanych przez Eurostat, deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Niderlandów zmniejszył się z 3,7 % PKB w 2020 r. do 2,5 % w 2021 r. Działania w zakresie polityki fiskalnej podjęte przez Niderlandy wspierały odbudowę gospodarki w 2021 r., podczas gdy wartość tymczasowych nadzwyczajnych środków wynosiła 3,3 % PKB zarówno w 2020 r, jak i w 2021 r. Środki przyjęte przez Niderlandy w 2021 r. były zgodne z zaleceniem Rady z dnia 20 lipca 2020 r. Środki dyskrecjonalne w ramach polityki budżetowej, które rząd przyjął w latach 2020 i 2021, miały charakter tymczasowy lub były zrównoważone środkami kompensacyjnymi. Według danych zweryfikowanych przez Eurostat dług sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 54,3 % PKB w 2020 r. do 52,1 % PKB w 2021 r.

¹⁰ Zalecenie Rady z dnia 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Niderlandów na 2020 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2020 r. (Dz.U. C 282 z 26.8.2020, s. 122).

- (13) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie stabilności na 2022 r., jest realistyczny. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2022 r. o 3,6 %, a w 2023 r. – o 1,7 %. W prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewidziano podobny wzrost realnego PKB w wysokości 3,3 % w 2022 r. oraz 1,6 % w 2023 r. W programie stabilności na 2022 r. rząd oczekuje, że w 2022 r. deficyt nominalny pozostanie na poziomie 2,5 % PKB, a w 2023 r. – spadnie do 2,3 % PKB. W programie stabilności na 2022 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie w 2022 r. do 53,1 %, a w 2023 r. – do 52,7 %. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dniu będącym datą graniczną prognozy Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się w niej deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w wysokości 2,7 % PKB w 2022 r. i 2,1 % PKB w 2023 r. Wartość na 2022 r. jest wyższa niż deficyt przewidywany w programie stabilności na 2022 r., głównie dlatego, że program tylko częściowo obejmował środki podjęte w odpowiedzi na wysokie ceny energii; z kolei wartość na 2023 r. jest nieco niższa niż w programie stabilności na 2022 r., głównie z uwagi na to, że Komisja przewiduje niższy poziom nakładów brutto na środki trwałe oraz innych wydatków. W prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się niższą relację długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, która w 2022 r. wyniesie 51,4 %, a w 2023 r. – 50,9 %. Różnica ta wynika z odmiennej prognozy dotyczącej nominalnego PKB. Według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego szacowany jest na 1,5 %.

- (14) W 2022 r. rząd stopniowo wycofywał środki wprowadzone w reakcji na kryzys związany z COVID-19, w związku z czym prognozuje się, że tymczasowe nadzwyczajne środki zmaleją z 3,4 % PKB w 2021 r. do 0,9 % PKB w 2022 r. Na deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych mają wpływ środki, które przyjęto, aby przeciwdziałać gospodarczym i społecznym skutkom wzrostu cen energii, których wartość w prognozie Komisji z wiosny 2022 r. szacuje się na 0,7 % PKB w 2022 r. i które mają być stopniowo wycofywane w 2023 r.¹¹ Środki te obejmują głównie transfery socjalne kierowane do uboższych gospodarstw domowych oraz obniżki podatków pośrednich od zużycia energii. Środki te ogłoszono jako tymczasowe. Jeżeli jednak ceny energii pozostaną wysokie w 2023 r., niektóre z tych środków mogłyby zostać utrzymane. Jeden z tych środków nie jest ukierunkowany, w szczególności obniżka podatków pośrednich od zużycia energii. Na deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych mają również wpływ koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy, które według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. mają wynieść 0,1 % PKB w 2022 i 2023 r.¹², a także wzrost kosztów wydatków na obronę o 0,1 % w 2023 r.
- (15) W swoim zaleceniu z dnia 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, aby w 2022 r. Niderlandy realizowały wspierający kurs polityki fiskalnej, w tym wykorzystując impuls zapewniany przez Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, oraz utrzymały inwestycje finansowane z zasobów krajowych. Rada zaleciła również, by Niderlandy prowadziły – gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – politykę fiskalną mającą na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej i zapewnienie stabilności finansów publicznych w średnim okresie, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji w celu pobudzenia potencjału wzrostu gospodarczego.

¹¹ Dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków wprowadzanych od jesieni 2021 r., w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

¹² Zakłada się, że łączna liczba wysiedleńców, którzy dotrą z Ukrainy do Unii, osiągnie stopniowo 6 mln do końca 2022 r., a ich rozmieszczenie geograficzne szacuje się na podstawie wielkości istniejącej diaspory, względnej liczby ludności przyjmującego państwa członkowskiego oraz rzeczywistego rozmieszczenia wysiedleńców z Ukrainy w całej Unii od marca 2022 r. W przypadku kosztów budżetowych na osobę szacunki opierają się na modelu mikrosymulacyjnym Euromod opracowanym przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji, z uwzględnieniem zarówno transferów pieniężnych, do których osoby te mogą być uprawnione, jak i świadczeń rzeczowych, takich jak edukacja i opieka zdrowotna.

- (16) Według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. oraz z uwzględnieniem informacji zawartych w programie stabilności Niderlandów na 2022 r. prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2022 r. będzie wspierający, na poziomie -2,6 % PKB, zgodnie z zaleceniem Rady¹³. Prognozuje się, że pozytywny wpływ, jaki na działalność gospodarczą mają wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, pozostanie stabilny w porównaniu z 2021 r.¹⁴ Przewiduje się, że inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 0,0 punktu procentowego w 2022 r.¹⁵ W związku z tym Niderlandy planują utrzymać inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie prognozuje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) w 2022 r. będzie mieć ekspansywny wpływ na ogólny kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 2,0 punktu procentowego. Ten znaczący ekspansywny wpływ obejmuje dodatkowy wpływ środków mających zaradzić gospodarczym i społecznym skutkom wzrostu cen energii (0,7 % PKB), a także koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy (0,1 % PKB); prognozuje się, że do wzrostu wydatków bieżących netto przyczynią się również, poza innymi środkami, dodatkowe środki w dziedzinie klimatu, służące obniżeniu emisji gazów cieplarnianych i promowaniu zrównoważonej energii (wpływ w wymiarze 0,3 % PKB), a także środki w dziedzinie edukacji, takie jak przekwalifikowanie i szkolenie nauczycieli (0,2 % PKB).

¹³ Ujemna wartość wskaźnika odpowiada nadwyżce wzrostu wydatków pierwotnych w porównaniu ze średniookresowym wzrostem gospodarczym, wskazując na ekspansywną politykę fiskalną.

¹⁴ Są to prognozy Komisji opierające się na liniowym profilu wydatków. Komisja nie otrzymała dotąd planu odbudowy i zwiększania odporności Niderlandów.

¹⁵ Przewiduje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ, który wyniesie 0,5 punktu procentowego PKB. Wynika to częściowo z udostępnienia gminom funduszy inwestycyjnych na realizację polityki klimatycznej oraz dodatkowego finansowania na rzecz młodzieży.

- (17) W prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się, że w 2023 r. kurs polityki fiskalnej będzie na poziomie +0,5 % PKB, przy założeniu kontynuacji dotychczasowej polityki¹⁶. Prognozuje się, że pozytywny wpływ, jaki na działalność gospodarczą mają wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, pozostanie niezmienny w porównaniu z 2022 r. Przewiduje się, że inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 0,1 punktu procentowego w 2023 r.¹⁷ Jednocześnie przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć restrykcyjny wpływ na ogólny kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 1,0 punktu procentowego. Obejmuje to wpływ wycofywania środków wprowadzonych w obliczu wzrostu cen energii (0,7 % PKB).
- (18) W programie stabilności na 2022 r. przewiduje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych będzie się stopniowo obniżał do poziomu 2,5 % PKB w 2024 r., a następnie w 2025 r. wzrośnie do 2,9 %. Planuje się zatem, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się na poziomie poniżej 3 % PKB w okresie objętym programem stabilności na 2022 r. Prognozy te zakładają pewne dodatkowe, dotąd niesprecyzowane, działania na rzecz konsolidacji fiskalnej. W programie stabilności na 2022 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wzrośnie do 2025 r., mianowicie rosnąc w 2024 r. do 53,1 %, a w 2025 r. do 54,4 %. Z analizy przeprowadzonej przez Komisję wynika, że zagrożenie dla długookresowej zdolności do obsługi długu wydaje się średnie w średnim okresie.

¹⁶ Dodatnia wartość wskaźnika odpowiada niedoborowi wzrostu wydatków pierwotnych w porównaniu ze średniookresowym wzrostem gospodarczym, wskazując na restrykcyjną politykę fiskalną.

¹⁷ Przewiduje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ, który wyniesie 0,4 punktu procentowego PKB. Wynika to częściowo z udostępnienia gminom funduszy inwestycyjnych na realizację polityki klimatycznej oraz dodatkowego finansowania na rzecz młodzieży.

- (19) Zakłócenia na rynku mieszkaniowym przyczyniają się do szybkiego wzrostu cen nieruchomości mieszkalnych i wysokiego zadłużenia gospodarstw domowych, co naraża je na wstrząsy gospodarcze. W 2021 r. wzrost cen nieruchomości mieszkalnych gwałtownie przyspieszył, osiągając roczną stopę 15 %; na rynku mieszkaniowym coraz bardziej widoczne są oznaki zawyżania cen, co zwiększa ryzyko i podatność na zagrożenia. Możliwość odliczania od podatku odsetek od kredytu hipotecznego jest stopniowo zmniejszana, ale jedynie częściowo – i nadal zapewnia znaczne obniżenie podatku w związku ze spłatą kredytów hipotecznych. Wraz ze stosunkowo wysokimi limitami stosunku wysokości kredytu do wartości zabezpieczenia nadal powoduje to wśród gospodarstw domowych silną preferencję w kierunku zadłużania się. Jednocześnie rynek wynajmu prywatnego pozostaje niewielki i słabo rozwinięty. Brak dobrze działającego środkowego segmentu na rynku wynajmu zachęca gospodarstwa domowe bardziej do zakupu niż do wynajmu, a to przyczynia się do wysokiego wskaźnika zadłużenia do dochodu i narażenia na trudności finansowe. Do zakłóceń na rynku mieszkaniowym przyczynia się również sztywność po stronie podaży. Stosunkowo mało elastyczna podaż mieszkań zwiększa ryzyko, że polityka, która miała sprzyjać przystępności cenowej mieszkań, będzie odnosić odwrotny skutek, pobudzając popyt i w konsekwencji dalszy wzrost cen nieruchomości mieszkalnych.
- (20) System emerytalny funkcjonuje dobrze pod względem adekwatności świadczeń emerytalnych i stabilności fiskalnej, natomiast pracowniczy system emerytalny (drugi filar) ma wady pod względem sprawiedliwości międzypokoleniowej, przejrzystości uprawnień emerytalnych i elastyczności. Składki emerytalne w ramach drugiego filaru są wysokie i w celu zniwelowania nierównowagi w bilansach funduszy emerytalnych konieczne mogą być potencjalnie znaczne korekty składek. Również znaczne obowiązkowe oszczędności przyczyniają się do nadwyżki obrotów bieżących. Reforma systemu emerytalnego mogłaby zwiększyć odporność funduszy emerytalnych na wstrząsy. W następstwie zawarcia w 2019 r. porozumienia ramowego w sprawie ogólnych zasad reformy emerytalnej rząd i partnerzy społeczni uzgodnili w czerwcu 2020 r. nową strukturę umów w ramach drugiego filaru. Ogólnie rzecz biorąc, planowana reforma ma wyeliminować główne słabości systemu emerytalnego. Planuje się, że w 2022 r. parlament Niderlandów omówi i uchwali środki ustawodawcze służące wprowadzeniu uzgodnionej reformy emerytalnej. Głównym wyzwaniem będzie następnie pełne wdrożenie reformy, które będzie wymagać uważnego monitorowania.

- (21) W dniach 22 grudnia 2021 r., 23 grudnia 2021 r. i 22 marca 2022 r. Niderlandy przedłożyły swoje programy polityki spójności przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹⁸. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1060 Niderlandy mają uwzględnić w programowaniu funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 stosowne zalecenia krajowe. Jest to jeden z warunków wstępnych poprawy skuteczności i zmaksymalizowania wartości dodanej wsparcia finansowego otrzymywanego z funduszy polityki spójności, przy jednoczesnym przyczynianiu się do koordynacji, komplementarności i spójności między tymi funduszami polityki spójności a innymi instrumentami i funduszami unijnymi. Pomyślne wdrożenie programów polityki spójności zależy również od usunięcia przeszkód dla inwestycji wspierających zieloną i cyfrową transformację oraz zrównoważony rozwój terytorialny.

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159).

(22) Udział elastycznego zatrudnienia utrzymuje się na wysokim poziomie i stanowi znaczną część rynku pracy w Niderlandach. Skutkuje to coraz większym ryzykiem segmentacji rynku pracy. Na korzystanie z tych form zatrudnienia znacznie wpływają czynniki instytucjonalne i decyzje polityczne na szczeblu krajowym, m.in. różnice w traktowaniu pod względem podatkowym (w odniesieniu do osób pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników), zakres objęcia zabezpieczeniem społecznym i przepisy dotyczące ochrony pracy. Te poszczególne zjawiska i zagadnienia instytucjonalne stanowią istotne finansowe czynniki zachęcające (lub zniechęcające), które w szczególny sposób zakłócają sytuację na marginesie rynku pracy. Pandemia COVID-19 uwypukliła również zagrożenia związane z segmentacją rynku pracy oraz niekorzystną sytuację w zakresie zatrudnienia i sytuację społeczną niektórych grup, a także znaczne wyzwania w zakresie dostępu do odpowiedniej ochrony socjalnej dla osób samozatrudnionych, które często są niedostatecznie ubezpieczone na wypadek choroby, niepełnosprawności, bezrobocia i starości. Ponadto dalsze środki doprecyzowujące sposób kwalifikowania stosunku pracy osób samozatrudnionych oraz egzekwowanie obowiązujących przepisów mogłyby sprzyjać ograniczeniu fikcyjnego samozatrudnienia.

- (23) Niedobory siły roboczej jeszcze się zwiększyły i stają się coraz powszechniejsze we wszystkich sektorach w miarę ogólnego ożywienia gospodarczego i wzrostu popytu na pracę. Prognozy dotyczące rynku pracy wskazują na dalsze kurczenie się zasobów pracy w przyszłości, w szczególności w edukacji, służbie zdrowia, w zawodach technicznych i w sektorze technologii informacyjno-komunikacyjnych. W krótkiej perspektywie czasowej występują również bardzo poważne niedobory w budownictwie. Zagrożenia związane z kurczącymi się zasobami pracy mogą utrudnić realizację dużych inwestycji potrzebnych w ramach zielonej i cyfrowej transformacji. Jednocześnie istnieją niewykorzystane lub niedostatecznie wykorzystywane zasoby pracowników, w szczególności w świetle niższego wskaźnika zatrudnienia osób ze środowisk migracyjnych oraz wysokiego odsetka osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin. Zachęcanie do zwiększenia czasu pracy pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze, których znaczną część stanowią kobiety (w 2021 r. w niepełnym wymiarze pracowało 62,5 % zatrudnionych kobiet), mogłoby dodatkowo złagodzić istniejące niedobory na rynku pracy oraz zmniejszyć średnie zróżnicowanie wynagrodzenia i emerytur ze względu na płeć. Ukierunkowane, odpowiednio dostosowane działania służące aktywizacji, przekwalifikowaniu i podnoszeniu kwalifikacji osób biernych zawodowo (osób, które nie pracują ani nie szukają pracy), długotrwale bezrobotnych oraz znajdujących się na marginesie rynku pracy mogłyby pomóc w złagodzeniu niedoborów pracowników i kwalifikacji, a jednocześnie sprzyjać wyrównywaniu szans i aktywnemu włączaniu.
- (24) Celem wniosku Komisji w sprawie planu REPowerEU – przygotowanego na podstawie mandatu powierzonego Komisji przez szefów państw lub rządów Unii w Deklaracji wersalskiej – jest jak najszybsze uniezależnienie Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. W tym celu Komisja zamierza określić najodpowiedniejsze projekty, inwestycje i reformy na poziomie krajowym, regionalnym i unijnym w porozumieniu z państwami członkowskimi. Środki te służą zmniejszeniu zależności od paliw kopalnych ogółem, a także znalezieniu innych źródeł importu paliw kopalnych niż Rosja.

(25) Zależność od paliw kopalnych jest bardzo wysoka. Według danych z 2020 r.¹⁹ zależność od paliw kopalnych z Rosji jest na poziomie zbliżonym do średniej Unii w przypadku węgla (54 %) i surowej ropy naftowej (26 %), zaś w przypadku gazu ziemnego (30 %) jest niższa od średniej unijnej (44 %). Udział ropy naftowej w koszyku energetycznym (39 %) jest wyższy od średniej unijnej (33 %), podobnie w przypadku gazu ziemnego (44 %, średnia unijna: 24 %), natomiast udział węgla jest niższy (6 %, średnia unijna: 11 %). Zależność od paliw kopalnych można ogólnie zmniejszyć poprzez zwiększenie inwestycji w odnawialne źródła energii i elektryfikację, rozwiązanie problemu wąskich gardeł w infrastrukturze i zwiększenie efektywności energetycznej. Konieczne jest wzmoczenie wysiłków ku osiągnięciu celów Unii na 2030 r. w zakresie energii odnawialnej. W 2020 r. Niderlandy znajdowały się na piątym miejscu wśród państw członkowskich o najgorszych wynikach pod względem udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej brutto, a różnica między wielkością udziału energii ze źródeł odnawialnych w 2020 r. a poziomem docelowym energii ze źródeł odnawialnych w Unii na 2030 r. jest jedną z największych. Potrzebne są dodatkowe inwestycje w celu zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, a także zwiększenia przepustowości sieci niezbędnej do przesyłania energii odnawialnej z miejsc produkcji do miejsc konsumpcji. Zwiększenie przepustowości sieci jest szczególnie ważne z uwagi na fakt, że w 2021 r. ograniczenia przepustowości sieci elektroenergetycznej nadal rosły, co prowadziło do opóźnień w realizacji projektów w zakresie energii odnawialnej. Procedury administracyjne dotyczące uruchamiania zdolności wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych można jeszcze bardziej uprościć i usprawnić. Zaleca się, aby nowa infrastruktura i inwestycje sieciowe związane z gazem były w miarę możliwości dostosowane do przyszłych wyzwań, tak aby w przyszłości łatwo było zapewnić im długoterminowy zrównoważony charakter poprzez dostosowanie ich do wykorzystania paliw zrównoważonych. Ponadto zwiększenie efektywności energetycznej stanowi racjonalną pod względem kosztów możliwość dalszego ograniczania emisji dwutlenku węgla i uzależnienia się od paliw kopalnych, w tym od importu z Rosji. W szczególności istnieje pole do poprawy w zakresie renowacji budynków oraz wprowadzania pomp ciepła i systemów ciepłowniczych w sektorze budowlanym, a także w zakresie elektryfikacji i dostarczania czystej energii dla energochłonnych gałęzi przemysłu.

¹⁹ Eurostat (2020), udział importu z Rosji w całkowitym imporcie gazu ziemnego i surowej ropy naftowej. Średnia wielkość całkowitego importu dla UE-27 opiera się na wielkości importu spoza UE-27. W przypadku Niderlandów całkowity import obejmuje handel wewnątrz UE.

Realizacja przez Niderlandy celów pakietu „Gotowi na 55” będzie wymagać dalszego zwiększenia ambicji w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej.

- (26) Dalsze inwestycje w infrastrukturę transportową mogłyby pomóc w usunięciu wąskich gardeł i wspieraniu mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju. Obciążenie infrastruktury kolejowej i drogowej jest duże. Niderlandzka sieć kolejowa jest najintensywniej wykorzystywana w Europie. Niderlandy wdrażają europejski system zarządzania ruchem kolejowym, który ma pomóc zwiększyć przepustowość sieci kolejowej. Szacuje się, że w 2019 r. zagęszczenie ruchu drogowego, choć nieco niższe od średniej unijnej, generowało koszty równe 4 % rocznego PKB Niderlandów. Inwestycje w infrastrukturę zrównoważonej mobilności mogą mieć pozytywne skutki uboczne dla jednolitego rynku, biorąc pod uwagę znaczenie niderlandzkich węzłów transportowych (port w Rotterdamie, port lotniczy Schiphol), i jeszcze bardziej ograniczyć dużą zależność kraju od ropy naftowej (39 % koszyka energetycznego w 2020 r.).
- (27) Nadmierna depozycja azotu szkodzi środowisku oraz hamuje działalność budowlaną i rolniczą. Nadwyżka azotu jest czterokrotnie wyższa od średniej unijnej, a emisje amoniaku na hektar są najwyższe w Europie. Zbyt wysoka depozycja azotu uniemożliwia osiągnięcie celów w zakresie różnorodności biologicznej, wpływa na jakość wody i skutkuje przekroczeniem w Niderlandach progów określonych w dyrektywie Rady 91/676/EWG²⁰ („dyrektywie azotanowej”). W myśl orzeczenia Rady Stanu z 2019 r. rząd Niderlandów jest zobowiązany podjąć działania w celu ograniczenia depozycji azotu na obszarach Natura 2000. Aby jeszcze bardziej ograniczyć depozyty azotu, konieczne jest przejście na zrównoważone rolnictwo, co wymaga znacznych inwestycji. Rolnictwo odpowiada za 45 % depozytów azotu, co wynika w szczególności z intensywnego chowu zwierząt gospodarskich. Niderlandy są państwem członkowskim o największej obsadzie inwentarza żywego w Unii.

²⁰ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

- (28) Chociaż przyspieszenie transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz odchodzenia od paliw kopalnych spowoduje znaczne koszty restrukturyzacji w kilku sektorach, Niderlandy mogą skorzystać z mechanizmu sprawiedliwej transformacji w kontekście polityki spójności, aby złagodzić społeczno-gospodarcze skutki transformacji w najbardziej dotkniętych nimi regionach. Ponadto Niderlandy mogą wykorzystać Europejski Fundusz Społeczny Plus, ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057²¹, do poprawy możliwości zatrudnienia i wzmocnienia spójności społecznej.
- (29) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2022 r., a jej opinia²² znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1.
- (30) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła państwom członkowskim należącym do strefy euro podjęcie działań w celu wdrożenia zaleceń określonych w zaleceniu dla strefy euro na 2022 r. W przypadku Niderlandów kwestia ta znalazła odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniach 1 i 3.
- (31) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i powyższej oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2022 r. Zalecenia Rady na mocy art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniach 1 i 4. Zalecenie 1 przyczynia się również do wdrożenia zalecenia dla strefy euro na 2022 r., w szczególności pierwszego zalecenia dla strefy euro. Polityki fiskalne i inne polityki, o których mowa w zaleceniach 1 i 4, pomagają m.in. przeciwdziałać zakłóceniom równowagi związanym z dużą nadwyżką obrotów bieżących. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają także przeciwdziałać zakłóceniom równowagi związanym z wysokim zadłużeniem sektora prywatnego,

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 21).

²² Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

NINIEJSZYM ZALECA Niderlandom podjęcie w latach 2022 i 2023 działań mających na celu:

1. W 2023 r. – zapewnienie, aby wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Zapewnienie gotowości do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, uwzględniając inicjatywę REPowerEU, w tym poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych. W okresie po 2023 r. – prowadzenie polityki fiskalnej mającej na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie. Zmniejszenie występującej w gospodarstwach domowych preferencji do zadłużania się oraz zakłóceń na rynku mieszkaniowym, m.in. poprzez wspieranie rozwoju sektora wynajmu prywatnego, oraz podjęcie działań w celu zwiększenia podaży mieszkań. Uchwalenie i wdrożenie reformy systemu emerytalnego uzgodnionej w 2019 i 2020 r.
2. Szybkie sfinalizowanie negocjacji z Komisją w sprawie dokumentów programowych dotyczących polityki spójności na lata 2021–2027 w celu rozpoczęcia ich wdrażania.

3. Promowanie odpowiedniej ochrony socjalnej osób pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników, zwalczanie fikcyjnego samozatrudnienia i ograniczanie zachęt do korzystania z elastycznych lub tymczasowych umów. Działanie na rzecz zniwelowania niedoborów pracowników i kwalifikacji, szczególnie w opiece zdrowotnej, edukacji, budownictwie oraz w zawodach cyfrowych i technicznych, m.in. poprzez pełniejsze wykorzystywanie potencjału siły roboczej związanego z wysokim odsetkiem zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin oraz niższego wskaźnika zatrudnienia wśród osób ze środowisk migracyjnych. Zwiększenie możliwości w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji, w szczególności dla osób znajdujących się na marginesie rynku pracy i osób biernych zawodowo.
4. Zmniejszenie zależności od paliw kopalnych ogółem poprzez przyspieszenie wdrażania odnawialnych źródeł energii, w szczególności poprzez zwiększenie uzupełniających inwestycji w infrastrukturę sieciową i dalsze usprawnienie procedur wydawania pozwoleń, poprawę efektywności energetycznej, w szczególności w budynkach, oraz przyspieszenie inwestycji w zrównoważony transport i zrównoważone rolnictwo.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady

Przewodniczący/Przewodnicząca